

ARIILE PROTEJATE DIN JUDEȚUL MUREȘ ȘI UTILIZAREA ACESTORA ÎN FORMAREA CONȘTIINȚEI ECOLOGICE LA ELEVI

Prof. Marin Marius Sebastian
Colegiul Național „Unirea” Tg. Mureș

Introducere

Lucrarea de față evidențiază rolul activităților extrașcolare (drumeții, excursii, vizite la muzeu) în formarea conștiinței ecologice la elevi.

În zilele noastre poluarea mediului atinge cote înalte fapt pentru care conservarea și protejarea biodiversității devine o prioritate.

Noile direcții și strategii de dezvoltare durabilă au la bază o morală a mediului înconjurător.

Pe baza bibliografiei de specialitate, precum și a experienței practice, acumulate, în această lucrare mi-am propus să demonstrez că observarea, descrierea și utilizarea ariilor protejate în activitățile extracurriculare contribuie la formarea conștiinței ecologice la elevi și accelerează însușirea cunoștințelor, formarea priceperilor și deprinderilor, contribuind la cultivarea interesului pentru ocrotirea naturii

Ariile protejate din județul Mureș

Puține dintre zonele țării reunesc o atât de mare diversitate de peisaje, formațiuni geologice și paleontologice, elemente valoroase de floră și faună.

În județul Mureș se regăsesc bioregiunile alpină, continentală precum și mici insule stepice.

Habitatele naturale din județ au o stare de conservare satisfăcătoare, dar sunt numeroase amenințări datorită dezvoltării nedurabile în unele sectoare de activitate:

- exploatarea extensivă a resurselor naturale
- extinderea intravilanelor localităților în zonele montane .

În județul Mureș există 9 situri de importanță comunitară (33% din suprafața județului):

- cel mai mare sit Natura 2000 în regiunea continentală din România (Sighișoara-Târnava Mare, 85.374 ha)
- printre cele mai mari ca mărime din regiunea alpină propusă în România (Călimani-Gurghiu, Suprafața: 136.657 ha).

În județ există 16 arii protejate de interes național: Rezervația de bujor Zau de Câmpie, Pădurea Mociar, Pădurea Săbed, Rezervația cu lalea peștiță Vălenii de Mureș, Lacul Fărăgău, Rezervația de stejar pufos Sighișoara, Molidul de rezonanță din pădurea Lăpușna, Arboretul cu Chiparos de California (*Chamaecyparis lawsoniana*), Stejarii seculari de la Breite, Lacul Ursu și arboretele de pe săraturi, Poiana cu narcise Gurghiu, Defileul Deda – Toplița, Seaca, Scaunul Domnului, Parcul natural Defileul Mureșului Superior, Parcul Național Munții Călimani .

Dintre acestea, conform criteriilor IUCN, Scaunul Domnului este monument al naturii, Munții Călimani este parc național având structura de administrare, restul fiind rezervații naturale.

Arii protejate de interes comunitar - Rețeaua Natura 2000

A. Situri de Importanța Comunitară

Călimani – Gurghiu
Sighișoara - Târnava Mare
Coasta Lunii
Cușma
Fânațele de pe Dealul Corhan – Săbed
Lacurile Fărăgău - Glodeni
Pădurea Glodeni
Pădurile de Stejar Pufos de pe Târnava
Râpa Lechința

B. Arii de Protecție Speciala Avifaunistica

Dealurile Târnavelor- Valea Nirajului
Defileul Mureșului Superior
Depresiunea și Munții Giurgeului
Eleșteele Iernut – Cipau
Iazurile Mihesu de Câmpie – Taureni

Educația ecologică – imperativ al lumii contemporane

Scopul educației ecologice este de a crea atitudini pozitive față de mediul înconjurător.

Beneficiile introducerii Educației ecologice în școală, indiferent de modalitatea de aplicare aleasă, sunt evidente, atât pentru profesori, cât și pentru elevi, deoarece aceasta presupune mai multe avantaje:

- prezintă caracter de atractivitate pentru elevi, implicând aspecte actuale, critice, relevante;
- permite o abordare interdisciplinară, ca și îmbinarea tratării sectoriale a problemelor (pe discipline cum ar fi biologie, chimie, geografie);
- stimulează desfășurarea lucrului în echipă;
- contribuie la dezvoltarea creativității și gândirii (prin identificarea și rezolvarea problemelor).
- încurajează participarea la acțiuni sociale, civice concrete și luarea deciziilor în funcție de valori morale conceptualizate.

Eficiența activităților extracurriculare în studierea ariilor protejate și formarea conștiinței ecologice la elevi

Importanța activităților extracurriculare

Prin activitățile extracurriculare se mărește interesul elevilor pentru studiul geografiei, ceea ce aduce o creștere a performanței elevilor.

În predarea, însușirea și dezvoltarea deprinderilor de studiu în geografie, și nu numai, sunt necesare și activități extracurriculare:

- vizita la muzeu
- drumeția
- activități ecologice
- excursia

Elevii vor putea singuri observa și judeca aspectele environmentale, implicit ale ariilor protejate și rolul acestora pentru păstrarea biodiversității.

Elevii devin participanți activi în protecția mediului și dezvoltarea durabilă .

Metode de învățământ utilizate în activitățile extracurriculare: Explicația, Conversația, Observarea, Problematizarea, Modelarea, Experimentul, Descoperirea, Chestionarul, Exercițiile, Jocul didactic.

În excursia efectuată în Parcul Natural Defileul Mureșului Superior și vizita la Muzeul de Științe ale Naturii am avut în vedere **următoarele obiective:**

- stimularea dorinței de cunoaștere și a curiozității de a înțelege fenomene din mediul înconjurător;
- dezvoltarea sentimentelor de ocrotire a mediului;
- dezvoltarea unor modele de „bune practici” în relațiile cu mediul;
- formarea și dezvoltarea unor trăsături de caracter, prietenie, spirit de echipă, inițiativă, respect față de semenii.

Am pornit de la **ipoteza** că **formarea conștiinței și conduitei ecologice a elevilor se datorează în mare parte activităților extraclasă și a aplicațiilor de teren în ariile protejate.**

În organizarea și desfășurarea acestor activități extracurriculare cu scop didactic am parcurs mai multe etape:

- etapa de organizare și desfășurare a excursiei
Prezentarea unei caracterizări geografice a rezervației (chestionar) :
  - a) așezarea geografică;
  - b) analiza și aprecierea condițiilor naturale ;
  - c) influențele antropice;Acțiune de ecologizare
- etapa de organizare a vizitei la muzeu
  - chestionare pedagogice adaptate la nivelul gimnazial care țin cont de programa școlară
  - completarea chestionarelor în timpul vizitei
  - un material despre ariile protejate
- etapa de prelucrare, analiză și interpretare a materialelor obținute :
  - în muzeu, atelierul pedagogic care completează vizita și completarea chestionarelor
  - în clasă, după consumarea vizitei la muzeu și a excursiei, elevii au realizat un proiect plecând de la tema vizitei.

În cadrul excursiei elevii au evidențiat numeroase acțiuni negative ale omului asupra mediului

- s-au analizat urmările acestor acțiuni asupra mediului.

S-a evidențiat faptul că pădurea este un ecosistem complex cu multiple funcții.

- elevii au evidențiat și care sunt efectele despăduririlor.

Elevii au trebuit să arate cum se pot implica în acțiuni de conservare și protecție a mediului

În cadrul vizitei la muzeu, elevii au evidențiat:

- importanța ecosistemelor de pădure
- structura ecosistemelor: biocenoză și biotop

Pentru a arăta cât de importante sunt activitățile extracurriculare în dobândirea priceperilor și deprinderilor necesare creșterii performanței școlare, mai ales pentru capitolul „România-Probleme ale mediului înconjurător”, am luat pentru comparație un grup experimental și un grup de control,(cei care au asistat doar la ora de curs):

Aceste grupe au fost: clasa a VIII-a A - elevi care participă la activități extracurriculare - 18 elevi și clasa a VIII-a C -elevi care nu participă - 15 elevi.

Elevii celor două clase luate în experimentul didactic au aptitudini relativ egale pentru a învăța, atât în grupul celor care au participat la activitățile extracurriculare cât și în grupul celor care nu au participat.

În urma activității desfășurate s-a observat că:

- elevii sunt mult mai atenți și cooperanți la orele de curs
- au început să fie pasionați de lectura geografică, cu scopul de a-și putea rezolva cerințele impuse, devenind tot mai activi în școală și în afara ei.
- toți elevii au reușit până la urmă să realizeze ce și-au propus

Pentru verificări am folosit testul de evaluare de la finalul capitolului de "România-Probleme ale mediului înconjurător".Rezultatele testului demonstrează importanța activităților extracurriculare în creșterea performanțelor școlare ale elevilor.

Astfel, în urma analizei testului rezultă următoarele:

-Grupa de control având doar informația din timpul orelor de curs, au avut media grupei de 7,00;

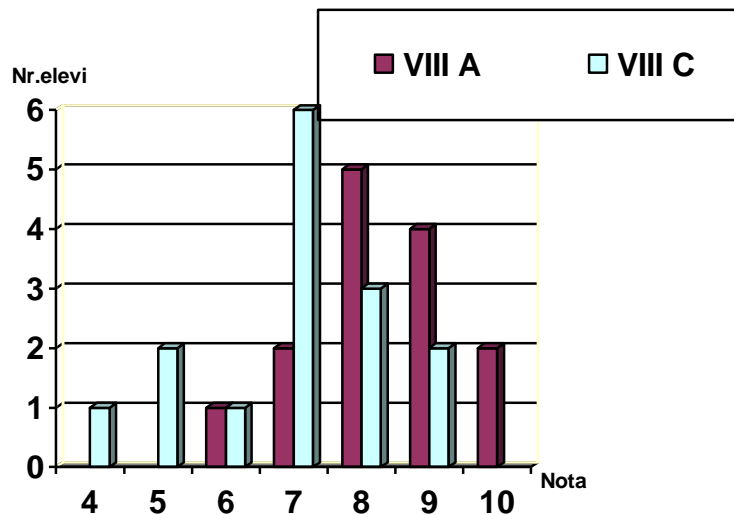
-Grupa experimentală a elevilor care au participat la activități extracurriculare și s-au implicat activ în a descoperi, peste informațiile primite din timpul orelor, cât mai multe principii,

noțiuni, formându-și numeroase deprinderi și priceperi care le-au fost folositoare pentru test dar și pentru viitor, în dezvoltarea individului cu personalitate și caracter, au avut media 8,30.

Clasa	Nr.elevi	Nota obținută la test								Media
		3	4	5	6	7	8	9	10	
VIII A	14				1	2	5	4	2	8,30
VIII C	15		1	2	1	6	3	2		7,00

Pe baza acestor rezultate obținute de elevii celor două clase experimentale la testul de evaluare secvențială la sfârșit de capitol, se poate aprecia că:

- deși elevii au aceeași vârstă, pentru fiecare clasă, nu toți au aceleași aptitudini pentru studiu.
- de asemenea unii elevi au o capacitate mai mare de a aprofunda cunoștințele, dar alții se limitează la o analiză superficială, ceea ce se poate observa prin compararea testelor.
- se poate observa și evoluția diferențiată pe grupe, fapt ceea ce explică, prin diferențele de ~ 1 punct la media grupei, că activitățile extracurriculare sunt foarte importante în studiul geografiei.

Concluzii

În elaborarea lucrării am plecat de la premiza că, optând pentru desfășurarea unor activități extracurriculare pentru cunoașterea ariilor protejate, voi contribui la:

- formarea conștiinței ecologice
- însușirea de către elevi a unor cunoștințe despre mediul înconjurător,
- stimularea unor emoții și sentimente de protejare a mediului înconjurător.

În acest sens lucrarea a pus în evidență ideea ce confirmă ipoteza de la care am plecat și anume că formarea conștiinței și conduitei ecologice a elevilor se datorează în mare parte activităților extraclasă și a aplicațiilor de teren în ariile protejate, care prin caracterul lor activ, stimulează elevilor:

- gândirea critică și creativă
- capacitatea de comunicare și cooperare
- atitudini pozitive
- responsabilitate și implicare.

Rezultatele obținute în urma experimentului psihopedagogic au demonstrat că desfășurarea activităților extracurriculare în ariile protejate și muzeu:

- determină formarea unor priceperi și deprinderi de cercetare și protecție a mediului.
- prin integrarea elevilor în acțiuni practice de îngrijire a mediului apropiat se realizează formarea unei conduite ecologice.
- organizând lecțiile de cunoaștere și protecție a mediului pe grupe de elevi se sporește colaborarea dintre aceștia și crește eficiența învățării.

Consider că obiectivele propuse au fost realizate iar ipoteza lucrării a fost confirmată.

BIBLIOGRAFIE

1. Bran, F., Marin D., Simon, T., (1999), *Economia turismului și mediul înconjurător*, Ed. Economică, București
2. Bran, F., Nistorescu, P., Simon, T., (2000), *Ecoturism*, Ed. Economică, București
3. Brown L., (1992), *Probleme globale ale omenirii. Starea lumii*, Editura Tehnică, București
4. Câdea, M., Bran, F., (2001), *Spațiul geografic românesc - organizare, amenajare, dezvoltare*, Ed. Economică, București
5. Cocean, P. (2002), *Geografie Regională*, Presa Universitară Clujeană, Cluj Napoca
6. Cocean, P., Filip S. (2008), *Geografia Regională a României*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj Napoca.
7. Diminescu, N.,(2003) *Descoperă natura – De la informație la atitudine și comportament ecologic în învățământul preuniversitar*, Ed. Mirton, Timișoara
8. Dinu, M., (2005), *Ecoturism și dezvoltare durabilă. Coduri etice și norme de conduită*, Editura CD Press, București
9. Dinu, M., (2005), *Impactul turismului asupra mediului*, Editura Universitară, București
10. Dulamă M., (2001), *Demersuri geografice moderne în geografie regională*, Editura Clusium, Cluj Napoca.
11. Dulamă M., (2008), *Metodologii didactice activizante. Teorie și practică*, Editura Clusium, Cluj-Napoca.
12. Dulamă M., (2009), *Cum îi învățăm pe alții să învețe*, Editura Clusium, 446 p., Cluj-Napoca.
13. Dulamă M., (2002), *Modele, strategii și tehnici didactice activizante cu aplicații în geografie*, Editura Clusium, Cluj Napoca.
14. Duma, S., (1998), *Geoecologie. Calitatea și protecția mediului*, Universitatea Ecologică Deva.
15. Dușu, M., (1997), *Dreptul comunitar al mediului*, Ed. Economică, București.
16. Glăvan, V., (2000), *Resursele turistice pe Terra*, , Ed. Economică, București
17. Ionescu M., Condurățeanu-Fesci Simona, (1985), *Parcuri și rezervații naturale pe Glob*, Editura Albatros, București
18. Ionescu, Al., (1991), *Ecologie și societate*, Ed. Ceres, Colecția Perspective, București
19. Ionescu, M., Radu, I.(coord),(1995), *Didactica modernă*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca
20. Mac, I., (2003), *Știința Mediului*, Editura Europontic, Cluj Napoca.
21. Negulescu M., și colab., (1995), *Protecția mediului înconjurător*, Editura Tehnică, București

22. Rojanschi V., Bran F., (2002), *Politici și strategii de mediu*, Editura Economică, București
23. Tufescu, V., ș.a., (1981), *Ecologia și activitatea umană*, Ed. Albatros, București
24. Ungureanu, I., (2005), *Geografia mediului*, Editura Universității “Al. I. Cuza”, Iași
25. Vișan S., Angelescu A., Alpopi C., (2000), *Mediul înconjurător. Poluarea și protecție*, Editura Economică, București
26. *** (1983-2005), *Geografia României* (vol I-V), Editura Academiei, București
27. *** *Ghid Practic, Educație pentru mediu*, București, 2002
28. *** *LEGEA nr. 58 din 13 iulie 1994, pentru ratificarea Convenției privind diversitatea biologică, semnată la Rio de Janeiro la 5 iunie 1992*, publicată în: Monitorul Oficial nr. 199 din 2 august 1994
29. *** *Speaking a Common Language - The uses and performance of the IUCN System of Management Categories for Protected Areas*, Published by Cardiff University, IUCN . The World Conservation Union and UNEP . World Conservation Monitoring Centre, 2004
30. <http://www.apmmures.com>
31. <http://www.cevennes-ecotourisme.com> - Association Cévennes Ecotourism
32. <http://www.gdrc.org/uem/eco-tour/eco-tour.html> - dezvoltare durabilă, turism,
33. <http://www.planeta.com>- Planeta.com : Global journal of practical ecotourism